

Kommunledningskontoret, Hållbar utvecklingsenheten
Josefin Gardeblad
Kommunjurist

MISSIV

Sala kommuns remissvar över betänkandet Anpassningar till AI-förordningen (SOU 2025:101)

SAMMANFATTNING AV ÄRENDET

SALA KOMMUNS YTTRANDE TILL BETÄNKANDE ANPASSNINGAR TILL AI-FÖRORDNINGEN (SOU 2025:101)

- Sala kommun tillstyrker betänkandets förslag i dess helhet och bedömer att de föreslagna nationella anpassningarna i huvudsak är ändamålsenliga.
- Sala kommun vill särskilt framhålla behovet av tydlig samordning och vägledning kring incidentrapportering och sanktionsbestämmelser i förhållande till dataskyddsregleringen och cybersäkerhetsregelverket (NIS2-direktivet), samt betonar vikten av att anmärkning används som ett proportionerligt ingripande gentemot kommuner och regioner.

Ärendet rör de nationella anpassningar som krävs för att genomföra EU:s AI-förordning i svensk rätt inför att förordningen börjar tillämpas fullt ut den 2 augusti 2026. Betänkandet *Anpassningar till AI-förordningen* (SOU 2025:101) föreslår bland annat reglering av nationella behöriga myndigheter, marknadskontroll, sanktioner, sekretess, samordning samt innovationsfrämjande åtgärder. Förslagen innebär ökade uppgifter och finansieringsbehov för statliga myndigheter, medan kommuner och regioner inte bedöms påverkas ekonomiskt eller genom inskränkningar i det kommunala självstyret.

Sala kommun tillstyrker betänkandets förslag i dess helhet men framhåller behovet av tydlig vägledning och samordning kring incidentrapportering och sanktionsbestämmelser i förhållande till dataskydds- och cybersäkerhetsregelverket (NIS2). Kommunen ställer sig positiv till användning av anmärkning som proportionerligt ingripande gentemot kommuner och regioner samt betonar vikten av klargörande riktlinjer för att säkerställa rättssäkerhet och effektiv tillämpning.

Ekonomiska konsekvenser

Det aktuella remissvaret innebär inga direkta ekonomiska konsekvenser för Sala kommun.

FÖRSLAG TILL BESLUT

att ledningsutskottet föreslår att kommunstyrelsen beslutar att till Regeringskansliet avge remissvar för betänkandet Anpassningar till AI-förordningen (SOU 2025:101)

Bilagor:

- 1 Missiv samt Sala kommuns yttrande över betänkandet Anpassningar till AI-förordningen (SOU 2025:101)

TJÄNSTESKRIVELSE

Sala kommuns remissvar över betänkandet Anpassningar till AI-förordningen (SOU 2025:101)**BAKGRUND**

AI-förordningen som trädde i kraft den 1 augusti 2024 har nu betänkandet *Anpassningar till AI-förordningen* (SOU 2025:101) analyserat vilka nationella anpassningar som krävs för att genomföra EU:s AI-förordning i svensk rätt inför att förordningen börjar tillämpas fullt ut den 2 augusti 2026.

Utredningen föreslår bland annat att reglera nationella behöriga myndigheter, marknadskontroll, sanktioner, sekretess, samordning samt innovationsfrämjande åtgärder. Post- och telestyrelsen (PTS) föreslås få en central roll som huvudansvarig marknadskontrollmyndighet, samordnande myndighet och gemensam kontaktpunkt, medan flera andra myndigheter ges sektorsspecifika tillsynsuppdrag, däribland Integritetsskyddsmyndigheten (IMY) och Finansinspektionen.

Ett omfattande system för marknadsövervakning och kontroll föreslås inklusive befogenheter att besluta om förelägganden, sanktionsavgifter och anmärkningar. Sanktioner ska i huvudsak kunna riktas även mot offentliga myndigheter. Betänkandet behandlar även frågor om sekretess, informationsutbyte och tystnadsplikt för att möjliggöra effektiv tillsyn och samverkan mellan myndigheter.

Förslagen innebär ökade uppgifter och finansieringsbehov för statliga myndigheter, medan kommuner och regioner inte bedöms påverkas i form av ökade kostnader eller inskränkningar i det kommunala självstyret.

SALA KOMMUNS YTTRANDE TILL BETÄNKANDE ANPASSNINGAR TILL AI-FÖRORDNINGEN (SOU 2025:101)

- Sala kommun tillstyrker betänkandets förslag i dess helhet och bedömer att de föreslagna nationella anpassningarna i huvudsak är ändamålsenliga.
- Sala kommun vill särskilt framhålla behovet av tydlig samordning och vägledning kring incidentrapportering och sanktionsbestämmelser i förhållande till dataskyddsregleringen och cybersäkerhetsregelverket (NIS2-direktivet), samt betonar vikten av att anmärkning används som ett proportionerligt ingripande gentemot kommuner och regioner.

Sala kommun tillstyrker betänkandets förslag i dess helhet men vill lämna följande synpunkter avseende vissa delar som är av särskild betydelse för kommunal verksamhet.

Av betänkandet framgår att de föreslagna kompletterande bestämmelserna inte innebär några nya skyldigheter för kommuner och regioner. Samtidigt konstateras

att kommunala och regionala myndigheter vid bristande efterlevnad av AI-förordningen kan bli föremål för ingripanden i form av sanktionsavgifter. Detta aktualiserar frågor om proportionalitet och rättssäkerhet, särskilt mot bakgrund av att kommuner redan i dag omfattas av flera parallella regelverk med långtgående krav och sanktionsmöjligheter.

Kommuner har redan att förhålla sig till kompletterande unionsrättslig reglering, såsom dataskyddsförordningen och den nya cybersäkerhetslagen som genomför NIS2-direktivet. Mot denna bakgrund uppstår frågor om hur incidenter enligt AI-förordningen ska förhålla sig till redan befintliga rapporteringsskyldigheter. För kommunerna finns en påtaglig risk för otydlighet kring när en händelse ska bedömas och rapporteras som en personuppgiftsincident enligt dataskyddsregleringen, en cybersäkerhetsincident enligt NIS2-direktivet eller som en allvarlig incident enligt AI-förordningen. Avsaknaden av tydlig vägledning riskerar att leda till osäkerhet i tillämpningen och till att samma incident behöver hanteras parallellt inom flera regelverk med olika bedömningsgrunder, tidsfrister och tillsynsmyndigheter.

Mot denna bakgrund finns en risk för ett otydligt och fragmenterat sanktions- och rapporteringslandskap där samma händelse kan aktualisera ingripanden enligt flera regelverk. Sala kommun anser därför att användningen av anmärkning som ingripandeform är ändamålsenlig och proportionerlig i förhållande till kommuner och regioner, särskilt i situationer där brister redan hanteras eller kan hanteras inom ramen för annan tillämplig lagstiftning.

Det finns därför behov av ytterligare analys och tydlig vägledning avseende hur sanktionsbestämmelser och incidentrapportering enligt AI-förordningen ska samordnas med befintliga regelverk, i syfte att säkerställa rättssäkerhet, förutsebarhet och ett effektivt genomförande för kommunerna.

CHECKLISTA

**Checklista avseende Barnperspektivet, Landsbygdsperspektivet
och de Horisontella principerna**

Förklaring om de olika begreppen finns nedan.

Barnperspektivet

Innebär insatsen att barn och ungdomars hälsa sätts i främsta rummet?	JA ☐	NEJ ☒
Påverkar denna insats barn och ungdomars sociala, ekonomiska och kulturella rättigheter och situation till det bättre?	JA ☐	NEJ ☒
Innebär insatsen att barn och ungdomars rätt till en god hälsa beaktas?	JA ☐	NEJ ☒
Har barn och ungdomar fått möjlighet att uttrycka sin mening om insatsen?	JA ☐	NEJ ☒
Har särskild hänsyn tagits till barn och ungdomar med funktionsvariation - fysiskt och/eller psykiskt?	JA ☐	NEJ ☒
Tar insatsen hänsyn till barnkonventionens text om "till det yttersta av sin förmåga"?	JA ☐	NEJ ☒

Landsbygdsperspektivet

Bedömer ni att beslutet kommer att innebära särskilda konsekvenser för landsbygden – nu eller i framtiden?	JA ☐	NEJ ☒
Vid JA hur bedömer ni att beslutet påverkar:		
Att det blir svårare att bo på landsbygden?	JA ☐	NEJ ☐
Att det blir fler jobb på landsbygden?	JA ☐	NEJ ☐
Att det minskar tillgången till god service på landsbygden?	JA ☐	NEJ ☐

Horisontella principerna**(tillgänglighet, icke-diskriminering samt jämställdhet)**

Innebär insatsen risk för begränsad tillgänglighet?	JA ☐	NEJ ☒
Har icke-diskrimineringsperspektivet beaktats?	JA ☐	NEJ ☒
Kan beslutet utesluta någon från samhället?	JA ☐	NEJ ☒
Har man beaktat FN:s konvention angående rättigheter för personer med funktionsvariation när beslutet togs?	JA ☐	NEJ ☒
Om NEJ – varför inte?		

Begreppsförklaring

Barnkonventionen/barnperspektivet

Barnkonventionen tar upp barnets situation ur många synvinklar och skall naturligtvis främja helhetssynen på barnen. Enligt FN är alla under 18 år barn.

Barnens bästa i främsta rummet

- Beaktas barnets rättigheter, främst rätten till trygghet och rätten till liv och utveckling i beslutsfattandet?
- Har en sammanvägning av olika intressen gjorts?

FN:s barnkommitté har uttalat principen om att barnets bästa alltid ska beaktas och väga mycket tungt. Det kan dock finnas situationer då andra intressen kan väga tyngre, till exempel samhällsekonomiska eller säkerhetspolitiska. Principen om barnets bästa ska ges absolut prioritet när det gäller adoption och rätt till skydd mot missförhållanden och övergrepp. Till prioriterade rättigheter hör utveckling/utbildning.

Landsbygdsperspektivet

Kan de som bor och verkar på landsbygden bli diskriminerade eller åsidosatta?

Horisontella principer

Diskriminering sker när någon missgynnas eller kränks och missgynnandet eller kränkningen har samband med någon av de sju diskrimineringsgrunderna (kön, könsöverskridande identitet eller uttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning, ålder). Detta gäller även barn till personer med något av ovanstående diskrimineringsgrund.

Funktionshinderspolitiken innebär att alla människor, oavsett funktionsförmåga, ska ha samma möjligheter att vara delaktiga i samhället och ta del av mänskliga rättigheter.

Det nationella målet för funktionshinderspolitiken är att, med FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning som utgångspunkt, uppnå jämlikhet i levnadsvillkor och full delaktighet för personer med funktionsnedsättning i ett samhälle med mångfald som grund. Målet ska bidra till ökad jämställdhet och till att barnrättsperspektivet ska beaktas.